

LEPOTE IN ZANIMIVOSTI SLOVENSKE ZEMLJE:
SV. PETER POD SVETIMI GORAMI
(FOTO BAVEC, RAJHENBURK)

Novo, veliko moderno carinarnico v Ljubljani

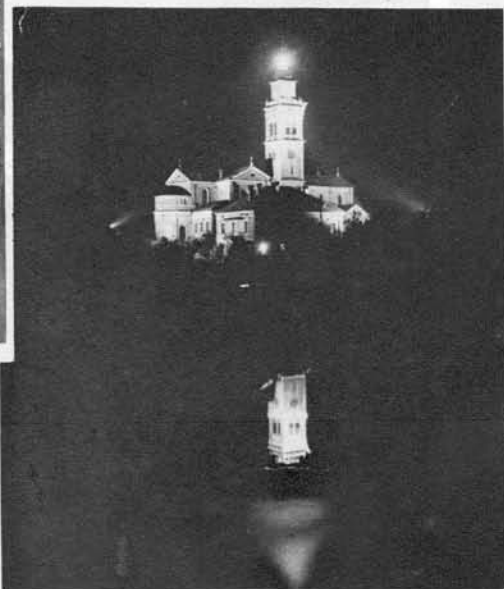
končno vendarle dobimo. V soboto, dne 13. t. m. so ji slovesno blagoslovili in položili temeljni kamen (glej sliko spodaj) ob navzočnosti zastopnikov raznih uradov in zavodov. Nova carinarnica, ki bo dala vsemu severnemu delu Ljubljane novo lice, bo prihodnje leto dogotovljena in bo stala nad 7 milijonov Din. To je prva večja zgradba, ki jo gradi po vojni država v Ljubljani.

Dr. Augustin Arzelin, novi gen. ravnatelj Osred. urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. S tem je stopil na čelo najvažnejšega socialnega zavoda v državi naš slovenski rojak (sin učitelja), ki si je pridobil tekom svojega dolgoletnega službovanja v tej panogi glas odličnega strokovnjaka.

Spodaj: Proslava 700-letnice smrti sv. Antona Padovanskega so slovesno praznovali 14. t. m. na Viču; cerkvene obrede je izvršil sam nadškof dr. Jeglič. Spodnja slika nam kaže slavnostno razsvetljavo viške cerkve na predvečer slavlja. (Foto Salomon.)

Jugosl. rez. častniki na obisku pri bivšem preds. franc. republike Doumergue-ju (X).

Spodaj: Otvoritev slovenske umetn. razstave v Belgradu kiparja L. Dolinarja in slikarjev A. G. Kosa in Pavlovca. Razstava je dobro uspela.

Iz razstave zgodovinskih cerkvenih paramentov, ki se je vršila sredi tega meseca v ljubljanskem škofijskem dvorcu: skupina znamenitih starih monštranc, kelihov in ciborijev. V sredini zadaj je videti gotško monštranco iz Poljan nad Škofjo Loko iz l. 1520 (nekoč je bila last mekinskega samostana), na levi je monštranca iz Gonenice iz l. 1517, spredaj v sredini je dragoceni baročni kelih križanske cerkve v Ljubljani, a na desno od njega ciborij, ki ga je daroval šentpeterski cerkvi v Ljubljani brat škofa Tomaža Hrena.

Sv. Peter pod Svetimi gorami

Na levi: Pogled na Sv. Peter iz Čehovca.
Na desni: Pogled na razvaline gradu
Kunšperk izpod Hriba.

Ob vznožju 621 m nad morjem ležeče Svete gore, na kateri stoji po vsej Štajerski in daleč po Hrvaškem znana božja pot Matere božje svetogorske, nekako v osrčju lepe, slikovite sotelske doline, leži ob banovinski cesti, 26 km od železniške postaje Mestinje in približno istotoliko od železniške postaje Brežice župnija Sveti Peter pod Svetimi gorami.

Znano je, da je okolica, v kateri leži sedanja župnija Sv. Peter bila obljudena že pred prihodom Rimljanov, a pisane priče imamo šele iz mnogo poznejših dob, ko je prišel pilštajnski okraj v roke ko-

(Dalje na str. 208—209.)

Katol. prosvetni dom
v St. Petru, ob priliki
blagoslovitve leta 1928.

Na desni: Grad Kunšperk v drugi polovici XVIII. stol., pod gradom cerkev sv. Jakoba, na levi znameniti Cesarograd, ki ga je kmetiška vojska leta 1537. oplenila. Med hriboma je videti Sotlo, ob njej na hrvaški strani pa kraj »Zelenjak«, kjer je spesnil hrvaški pesnik in buditelj Miha-nović »Lepo našo domovino«.

Božjepotna cerkev Ma-
tere božje na Sveti gori
nad Sv. Petrom.

Spodaj na levi: Načel-
stvo in nadzorstvo Po-
sojilnice v Sv. Petru
pod Sv. gorami ob 30-
letnici obstoja posojil-
nice, v sredini načel-
nik, župnik Iv. Lah,
drugi od leve v spred-
nji vrsti je pa Jos. No-
vak, edini še živeči
ustanovnik.

Maksim Moric-Adrijan,
operni pevec, šentpe-
terski rojak.

Ado Moric-Darijan,
operni pevec, šentpe-
terski rojak.

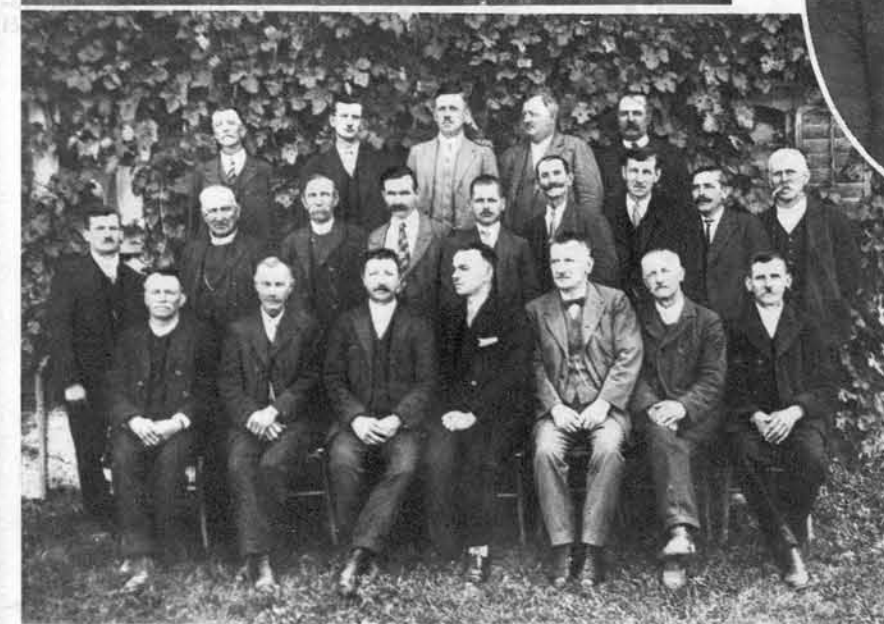
Izliv Bistrice v Sotlo, kjer je bila dne 8. febr. l. 1573. poražena kmetiška vojska pod vodstvom Ilije Gregoriča.

Na desni: Staro znamenje na polju pri Stadlerju; slični znamenji sta še v Okiču in v Srebrniku (iz l. 1749).

Spodaj: Razvaline prastarega gradu Kunšperk, ki je zavzemal v velikem kmetiškem uporu l. 1573. jako važno vlogo.

Iv. Lah, priljubljeni župnik in častni občan šentpeterski.

Na levi: Občinski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami.

Na pozorišču slovenskih kmetijskih puntov

I. del: Sv. Peter pod Svetimi gorami

roške rodovine Breže-Selce in potem krških škofov.

Župnija Sv. Peter spada med najstarejše v kozjanskem okraju, čeprav segajo najstarejše župnijske matice komaj v l. 1647. To sklepamo že iz tega, ker se omenja v zgodovini že l. 1257 neki Kristan (Christanus) dekan kunšperski (Kunšperk je vas v šentpeterski župniji). Leta 1286 se omenja zopet neki Bernhard kot župnik kunšperski. Vendar je bila samostojna župnija pozneje najbrž ukinjena, kajti ugotovljeno je, da so bile vse dosedanje župnije kozjanske dekanije (torej tudi Sv. Peter) do l. 1394 utelešene k pražupniji Pilštanj. Njen patronat je oglejski patriarh l. 1254 izročil gornjegraški ustanovi, ki je l. 1461 pripadla novoustanovljeni škofiji ljubljanski in ta ima še danes patronat nad župnijo Sv. Peter.

Ta pomožna župnija se je razprostrla tje do izliva potoka Dramlja v Župelevcu (sedaj župnija Bizeljsko) in mejila na župnije Pišce, Kapele, Podčetrtek, Podsreda in Pilštanj ter je l. 1545 razen župne cerkve Sv. Petra imela 11 podružničnih cerkv. Starosi župne cerkve Sv. Petra se ne da ugotoviti. Sedanji zvonik se je pozidal l. 1654. Cerkev obdaja z treh strani mogočno obzidje, katero je svojčas služilo kot za tabor proti turškim navalom. Župnija ima dve podružni cerkvi in sicer slovito božjepotno cerkev M. B. na Sv. gori.

Sedanjo vas Sv. Peter so nazivali nekoč Leskovec. Južnovzhodno od vasi Sv. Peter leži vas Kunšperk, ki se ponša s slavno preteklostjo. Kakor je iz zgodovinskih virov razvidno, je bil Kunšperk svoječasno trg. Imena nekdanjih tržanov zasledimo še danes v občini, bodisi kot hišna ali rodbinska imena kakor: Kralj, Srednik, Kunej, Marenčič, Robek, Katrjos, Polak, Rozman, Novak, Dobrina in Požek. V tej listini se omenja kot tržan neki Janže Staropraudo, ki je prav gotovo pridev-

nisko ter mučenovanega spravlja v zvezo zahteve upornih kmetov »Za staro pravdo«.

Da je obstojal v Kunšperku trg, je dokaz pritožba kunšperskih tržanov pri kralju l. 1575 zoper Gašperja Stubenberga, ki jim je posili odstranil tedenske sejme (listina v štaj. dež. arh.) Cerkev bivšega trga Kunšperk, posvečeno Sv. Jakobu, so pod cesarjem Jožefom II. zaprli in pozneje porušili. Ostanki cerkvenega in pokopališnega zidu so se porabili pri zidavi »Kat. prosv. doma«, kip Sv. Jakoba pa hrani župan Lojze Zorenč.

Na strmem brdu, vzdigajočem se nad reko Sotlo in vasio Kunšperk, nasproti hrvaškega gradu Cesargrad, stoje razvaline kunšperskega gradu, ki spada med naše najstarejše gradove. Kakor je razvidno iz Vischerjeve zbirke slik, je bil v drugi polovici 17. stoletja še dobro ohranjen. Kot najstarejša posestnika kunšperskega gradu sta znana grof Engelbert iz Pilštanja (956. do 980. l.) in blažena Ema, grofica Pilštanjska, ki je po smrti moža Viljema in obeh sinov vso lastnino distrikta Pilštanjskega, torej tudi Kunšperk, izročila l. 1042 samostanu redovnic v Krki. Redovnice so potem zemljo prodale ali pa zamenjale s Kunšperskimi gospodi. V 11. in 12. stoletju je bivala v Kunšperskem gradu rodbina Chunersperg. Škof Henrik (l. 1167—1174) je grad Kunšperk podrl, a nato zopet pozidal. Leta 1182 zasledimo na njem lastnika Otona Kunšperskega. Ta je l. 1224 posetil viteški turnir v Brežah in ga je kot junaka ovekovečil v pesmi Ulrih Sevnški. L. 1395 je prišel grad v last celjskih grofov, ki so bili njegovi lastniki do konca, nakar je prešel v last cesarja Friderika III. in nato l. 1681 v last Jan. Kristofa Tattenbacha. Posestniki gradu so si izbrali grad Bizeljsko za stalno bivališče, a kunšperski grad je začel od tega časa razpadati.

(Nadaljevanje v II. delu.)

Bizeljski grad, kamor so hodili šentpeterčani v prejšnjih stoletjih na tlako. V gradu je bila tudi »krvava rihta«.

Na levi: Staro znamenje »zvezan Zveličar«, na polju v Črešnjevcu; slični znamenji sta tudi v Križanvrhu (žal. Mati božja) in v Zagaju (sv. Marjeta).

Spodaj: Razvaline gradu Cesargrad, ki so ga kmetiški uporniki l. 1583. naskočili, zavzeli in zaplenili v njem mnogo orožja in streliva, grajskemu oskrbniku so pa odsekali glavo.

L. Zorenč, agilni šentpeter. župan (najmlajši v okraju), ki vodi občino že od l. 1928.

Desno: Notranjščina župne cerkve v Sv. Petru pod Sv. gorami.

Šentpeterski rojaki bratje Hohnjeci. Od leve na desno: dr. Josip, bivši nar. poslanec, Franjo, župnik v Oplotnici in Anton, ravn. moške kaznilnice v Mariboru.

Da bo lep naš vrt in dom

Koliko pustih sten in dolgočasnih dvorišč je še ob naših hišah, koliko zaničnih ograj in vrtov brez prijaznih počivališč! Vso to goljavo, razmetanost in mrtvino bi lahko brž prekrile živahne spenjavke. Nikjer v rastlinskem svetu ni vteleseno toliko vedre, bujne in ustvarjajoče družabnosti kot v spenjavkah! Bogastvo spenjavk se je v poslednjih dveh desetletjih zelo pomnožilo. Toda pri naših domovih ga je videti še bore malo. Kar je pri nas spenjavk, so čisto preveč enolične; ljudje jih premalo poznajo in marsikod se ponesrečijo celo prav skromni poskusi, ker se je že pri saditvi ravnalo napačno. N. pr. vrtnice opletavke niso najboljše za ob hišah, ne glede na to pa imamo danes med njimi že pester izbor zdravih sort, ki se ob vročih stenah mnogo bolje upirajo plesnobi kot naš stari Crimson Rambler. In kako redko se kdo zmisli na to, da bi združil v prijazno sososko dvojje ali še več različnih spenjavk!

Trajne spenjavke se že takoj, ko prišije topla pomlad, odenejo v bujno, trepežno zelenje in nekatera tudi prav zgodaj zacveto. Bršljan ostane lepo zelen še pozimi. Razen bršljana je kaj pripraven za senčnate lege tudi širokolistni pipovec (aristolochia). Kjer je več solnea, pa dajmo rajši divjo trto: Engelmannovo, muralis ali pa japonsko (Vitchovo) trto, ki izvrstno sama pleza po zidu. Bogat je izbor cvetočih spenjavk. Krasno cvete poleti jasmínova troba (bignonia).

Vse posestnike in ljubitelje vrtov posebej opozarjamo na izvrstno knjigo, ki jo je pred kratkim izdala Mohorjeva družba v Celju: **Okrasne spenjavke za vrt in dom**. Spisal jo je naš priznani vrtnarski strokovnjak inž. C. Jeglič. V tej knjigi, ki ima 52 zanimivih slik, naideš vse, kar bi rad vedel glede saditve, oskrbovanja in izbora spenjavk. Z veseljem bo segel po njej vsak, ki ima količkaj smisla za lepoto zelenja in cvetja na domačem vrtu.

Dvajsetletna glicina ob skednju g. E. v Laškem. Ta spenjavka se prilaga sicer najlepše k vilam, toda ugodno krasi tudi preprosta kmetiška poslopja.

Na levi: Lepo zgrajen dvojni rožni oblok, ki ga priporočamo zlasti za vhode; spenjavke se dobro vlegajo po prečkah.

Na levi: Ali ni to dvorišče prijazno? Sicer mrtvo dvorišče lepo oživilja gibka divja trta, ena najbolj razširjenih naših spenjavk.

Zanimiv steklenjak, okrašen s šestletnimi cvetočimi fuksijami na lokih. Fuksije vsajene brez lončkov in jih vsako leto obrezujejo.

Na levi: Motiv iz barvitega cvetličnega vrta: na vzvišenih stebričih ograje »lestva«, po kateri se prepletajo rože spenjavke.

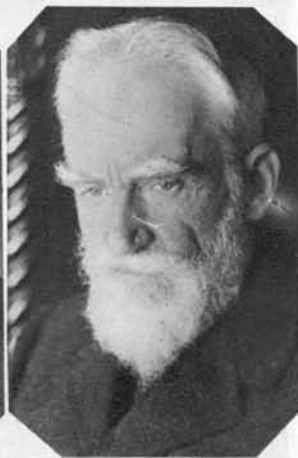
Na desni: K obisku nemških ministrov v Angliji, kjer so posredovali glede omiljenja reparacijskih dajatev: zgodovinski grad Bickinghamshire, poletni sedež angl. premiera; tu so se vršile konference dr. Brünunga in Curtiusa z angleškim premierjem.

Spodaj: Nepopoljšljivi madžarski šovinizem. Madžari so bili pred vojno znani kot najbrutalnejši zatiralci svojih podložnih narodov in še danes je v njih državi več stotisoč Slovanov, vendar ravno oni najglasneje protestirajo proti osvoboditvi Slovanov in Romunov izpod njih jarma. Vsako leto se vrši v Budapešti velik protestni shod (glej spodnjo sliko) proti trianonski mirovni pogodbi.

Lebrun, novi predsednik franc. senata, pristaš desnice.

Bernhard Shaw, znameniti angl. dramatik, ki slavi sedaj 75-letnico.

Na desni: Nova belgijska vlada, ki so jo sestavili francoski in flamski katoličani ter liberalci. V prvi vrsti sedijo od leve na desno: prosvetni min. Petitjean, zun. min. Hymans, min. predsed. in notr. min. Renkin (voditelj belg. katoličanov), pravosod. min. Cocq in fin. min. Houtard.

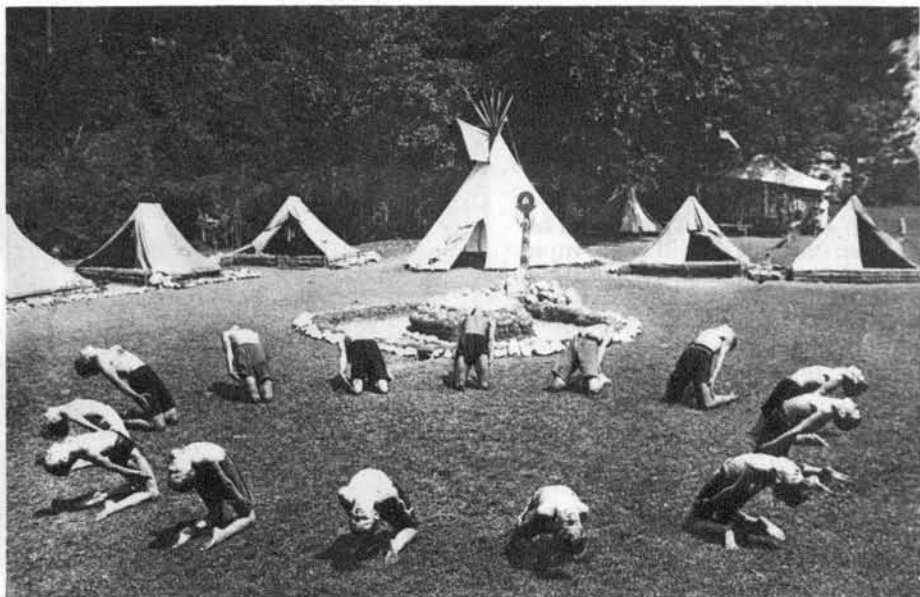
Spodaj: Francija slavi svoje vojskovodje. Pred kratkim so prepeljali v častno grobnico v pariškem Invalidskem domu zemeljske ostanke 16 francoskih vojskovodij iz svetovne vojne. Spodnja slika nam kaže velike vojaške svečanosti, ki so se vršile ob tej priliki.

Spomini na egiptovske volitve, ki jih je hotela nacionalistična stranka, ki ima veliko večino ljudstva za seboj, z vso silo preprečiti, a jih je vlada vseeno izvedla. Med demonstracijami razbiti tramvajski vozovi na ulici Cairu.

Na počitnice!

Danes je dobila naša mladina šolska izpričevala in vse — vsaj vsi tisti, ki so izdelali — hiti radostnih src na počitnice, na dvomesečen odmor, kjer bodo brezskrbno uživali solnce, vodo in zrak, mnogi pa obiskali tudi naše preleste planine in potovali križem slovenske in jugoslovanske zemlje. Počitnice niso za mladino prav nič manj važne kot šolsko leto, kajti tudi sedaj se lahko nauče mnogo, premnogo, čeprav v drugi obliki kot med šolskim letom. Zato, mladina, ven v planine, ven iz mest po naši zemlji, da jo spoznaš, ljudstvo pa prosimo, da sprejema študente z ono dobrohotno ljubeznivostjo, kakor v nekdanjih časih.

Mariborski skavti tabore.

Staro in mlado hiti iz mest na počitnice
Zgoraj na levi: Vročega popoldneva ob Savi v
Tomačevem.

Na levi: Nemški študentje potujejo poleti v
malih skupinah od mesta do mesta in spoznajo
tako polagoma vso svojo domovino; revni se
prebijejo tudi s takimi »podoknicami«.

Sportni vestnik

Na levi: Julka Tratnikova, članica SK Ilirija, ki je priporila na zadnji damski olimpijadi v Florenci jugoslovanski reprezentanci največ točk.

Na desni: Jugoslovanska lahkoatletska reprezentanca ob priliki damske olimpijade v Florenci, v sprevodu. Udeležilo se je teh tekem 11 narodov, med katerimi je pridobila naša reprezentanca 5. mesto.

